

10 -12- 2015

Sud Bosne i Hercegovine
Суд Босне и Херцеговине**Broj: S1 3 P 019166 15 P**
Sarajevo, 08.12.2015. godine

Sud Bosne i Hercegovine, sudac Nada Papo, rješavajući u pravnoj stvari tužitelja Aleksandra Arsića iz Ljubljane, Ulica Cesta 30. Augusta broj 5, Ljubljana, Republika Slovenija, kojega zastupa punomoćnik Senad Bilić, advokat iz Sarajeva, protiv tužene Bosne i Hercegovine, Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, koju zastupa zakonski zastupnik Pravobraniteljstvo Bosne i Hercegovine, Sarajevo, radi naknade štete, v.s. 30.050,00 KM, nakon glavne rasprave, održane dana 02.12.2015. godine, u prisustvu punomoćnika tužitelja i pomoćnika pravobranitelja, dana 08.12.2015. godine, donio je sljedeću:

P R E S U D U

Tužena Bosna i Hercegovina, Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine, je dužna da tužitelju Aleksandru Arsić, naknadi nematerijalnu štetu u ukupnom iznosu od 25.000,00 KM, po osnovu neosnovanog lišenja slobode, sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana 16.06.2015. godine, pa do isplate, sve u roku od 30 dana, od dana prijema presude.

Tužitelj se odbija s preostalim dijelom tužbenog zahtjeva, za iznos od 5.050,00 KM, zbog neosnovanosti.

Tužena, je dužna da tužitelju naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 2.293,00 KM, sa zateznim zakonskim kamatama počev od dana 16.06.2015. godine, sve u roku od 30 dana, od dana prijema presude.

O b r a z l o ž e n j e

Podnesenom tužbom od 16.06.2015. godine, tužitelj je po punomoćniku predložio da Sud nakon provedenog postupka donese opisanu presudu, s tim da je potraživao iznos od 30.050,00 KM, na ime glavnog duga.

U tužbi se navodi da je dana 10.10.2013. godine, rješenjem Suda Bosne i Hercegovine broj: S 1 3 K 01 14049 13 Kpp2, protiv tužitelja određena mjera pritvora u trajanju od mjesec dana, a koji se prema tužitelju imao računati od dana i časa lišenja slobode, odnosno od 07.10.2013. pa do 07.11.2013. godine, po prijedlogu Tužiteljstva BiH, zbog postojanja osnova sumnje da je počinio krivično djelo neovlašten promet opojnim drogama iz člana 195. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZ BiH i krivično djelo napad na službenu osobu iz člana 241b. stav 1. KZ BiH. Krivično vijeće istog Suda je rješenjem broj: S 1 3 K 14049 13 KV 3 od 07.11.2013. godine, produžilo pritvor tužitelju za još dva mjeseca, računajući od 07.11.2013. do 07.01.2014. godine ili do nove odluke Suda. Tužiteljstvo BiH je optužnicom broj: T 20

0 KT 0007803 13 od 17.12.2013. godine, koja je potvrđena dana 20.12.2013. godine, optužilo tužitelja da je počinio spomenuta krivična djela, te je sudac za prethodno saslušanje donio rješenje broj: S 1 3 K 14049 13 Kps od 27.12.2013. godine, kojim je tužitelju produžio pritvor nakon potvrđivanja optužnice, koji je po ovom rješenju trebao trajati do izricanja prvostepene presude ili do nove odluke suda, a najduže 2 godine, računajući od dana donošenja ovog rješenja, odnosno od 27.12.2013. godine. Sud je nakon donošenja rješenja broj: S 1 3 K 14049 13 Kps od 27.12.2013. godine, u skladu sa obavezom propisanom članom 137. stav 1. ZKP BiH, utvrdio da i dalja postoje okolnosti koje opravdavaju primjenu mjere pritvora prema tužitelju, a koji pritvor je produžavan do 19.05.2014. godine, kada je donesena prvostepena presuda broj: S 1 2 K 014984 14 K. Istom presudom, tužitelj je oglašen krivim, te je Sud BiH donio rješenje broj: S 1 2 K 14984 14 K od 19.05.2014. godine, kojim je tužitelju produžen pritvor određen rješenjem Suda BiH broj: S 1 3 K 01 014049 13 Kpp2 od 10.10.2013. godine, koji po ovom rješenju može trajati najduže devet mjeseci i to do 19.02.2015. godine ili do upućivanja na izdržavanje kazne zatvora, a po osnovu člana 132. stav 1. tačke a) i člana 138. stav 1. ZKP BiH. Na prvostepenu presudu, branitelj tužitelja, kao i Tužiteljstvo BiH su uložili žalbu. Rješavajući po žalbama, Vijeće Apelacionog odjela Suda BiH, je donijelo drugostepenu presudu broj: S 1 2 K 14984 14 K od 22.09.2014. godine, kojom je žalbu tužitelja uvažilo, te primjenom člana 309. ZKP BiH, prvostepenu presudu ukinulo i odredilo održavanja pretresa preda vijećem Apelacionog odjela Suda BiH. Nakon donošenja drugostepene presude od 22.09.2014. godine, vijeće Apelacionog odjela je produžilo trajanje pritvora do okončanja pretresa, te je dana 11.12.2014. godine, na osnovu odredbe člana 284. tačka c) ZKP BiH, donijelo presudu broj: S 1 2 K 014984 14 Kžk od 11.12.2014. godine, kojom je tužitelj oslobođen od optužbe da je počinio navedena krivična djela. S obzirom da je u predmetu donesena oslobađajuća presuda protiv tužitelja, Apelaciono vijeće je donijelo ujedno i rješenje o ukidanju pritvora. Po osnovu navedenih rješenja tužitelj je u pritvoru neosnovano proveo period od 07.10.2013. do 11.12.2014. godine, što ukupno iznosi po 429 dana. Za to vrijeme u novinama je izlazilo ime tužitelja i ostalih saoptuženih, a koji su se spominjani kao izvršioci najtežih krivičnih djela, što je veoma pogodilo tužitelja, i članove njegove porodice, te znatno uticalo na ugled i čast tužitelja u njegovoj kako radnoj, tako i životnoj okolini. Čitava ova situacija je kod tužitelja izazvala duševne boli zbog neopravdanog lišenja slobode i gotovo bezizlazne situacije u kojoj se našao, te je za vrijeme boravka u pritvoru trpio strah za život i tijelo, strah od neizvjesnosti u pogledu ishoda postupka, te je tužitelj pretrpio nematerijalnu štetu predviđenu članom 200. stav 1. ZOO-a, i to zbog duševnih bolova, zbog povrede slobode i prava ličnosti, povrede ugleda i časti, te straha za život i tijelo, držeći da je adekvatna novčana naknada za pretrpljenu nematerijalnu štetu iznosi 30.050,00 KM, a što predstavlja ustaljenu sudsku praksu koja se primjenjuje u ovakvim slučajevima, odnosno da se po jednom danu pritvora kao adekvatna naknada obračunava iznos od 60,00 KM. Zbog svih ovih vidova psihičkih i fizičkih patnji, tužitelj se u skladu sa članom 433. stav 2. u vezi sa članom 441. ZKP-a BiH, obraćao Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine radi postizanja sporazuma o postojanju štete i vrsti i visini naknade, ali je navedeno Ministarstvo svojim dopisom pod brojem: 06-07-15-2199/15 od 19.03.2015 godine, tužitelja uputilo da svoja prava ostvari podnošenjem tužbe putem nadležnog suda.

U odgovoru na tužbu od 15.07.2015. godine, tužena je po zakonskom zastupniku navela da u cijelosti osporava temelj i visinu tužbenog zahtijeva tužitelja. Ističe i da tužena kao država ima legitimno pravo, da u cilju zaštite građana, same države i njezinih interesa, odnosno u cilju održavanja javnog poretka, prevencije i suzbijanja svih oblika kriminaliteta, u skladu s Ustavom, zakonima i relevantnim međunarodnim konvencijama, koristi sve dopuštene mehanizme koje joj, kao suvremenoj državi zasnovanoj na principu vladavine prava i demokratskim principima, stoje na raspolaganju, uključujući i pritvor lica osumnjičenih da su počinila krivično djelo. Ova mjera se izriče na način i pod uvjetima predviđenim zakonom, što je potrebno imati u vidu, kao i činjenicu da lišenje slobode ne predstavlja samo po sebi jedini i dovoljan osnov za naknadu nematerijalne štete. Također, tužitelj ničim nije dokazao da je lišenje slobode dovelo do ozbiljnih duševnih patnji i ozbiljnog poremećaja u pogledu emocionalnog i psihičkog stanja u dužem periodu, jer se ničim ne dokazuje postojanje povrede u mjeri koja bi opravdala dosuđenje naknade. U smislu istaknutog, tužena je predložila da Sud odbije tužbeni zahtjev.

U toku dokaznog postupka pročitani su sljedeći dokazi, predloženi od strane punomoćnika tužitelja, u koje je Sud izvršio uvid i to u: zapisnik o lišenju slobode broj:17-13-4-04-7/13 od 07.10.2013. godine, Granične policije BiH, rješenja Suda BiH broj: S 1 3 K 01 14049 13 Kpp2 od 10.10.2013., broj: S 1 2 K 14049 13 KV 3 od 07.11.2013., broj: S 1 2 K 14049 13 Kps od 27.12.2013., broj: S 1 2 K 14984 14 K od 27.02.2014., broj: S 1 2 K 14984 14 K od 25.04.2014., broj: S 1 2 K 14984 14 K od 19.05.2014. godine, prvostepenu presudu Suda BiH broj: S 1 2 K 14984 14 K od 19.05.2014. godine i drugostepenu presudu Suda BiH broj: S 1 2 K 14984 14 Kž4 od 22.09.2014. godine, rješenje Suda BiH broj: S 1 2 K 14984 14 Kž4 od 10.11.2014. godine, drugostepenu presudu broj: S 1 2 K 14984 14 Kžk od 11.12.2014. godine, rješenje Suda BiH broj: S 1 2 K 14984 14 Kžk od 11.12.2014. godine, novinske isječke iz dnevnih novina, zahtjeva za zaključenje nagodbe o postojanju štete, od 03.03.2015. godine i dopis pod brojem 03-06-608/05 od 19.03.2015. godine. Proveden je dokaz vještačenjem po vještaku medicinske struke, neuropsihijatra prim. dr. Abdulahu Kučukalić.

Vještak prim. dr. Abdulah Kučukalić, u svom nalazu i mišljenju od 02.11.2015. godine, je istakao da nakon što je lišen slobode, zbog uvjeta boravka u pritvoru, povrede ugleda i časti, te zabrinutosti za svoju egzistenciju, tužitelj je osjećao psihičke tegobe: u vidu nesаницe, sniženog raspoloženja, straha, ljutnje, nelagode, napetosti, osjećaj poniženosti i bespomoćnosti, zabrinutosti zbog gubitka posla, a sve u okviru reakcije prilagođavanja na naglo nastale životne promjene. Navodi se i da je tužitelj reducirao socijalne kontakte, da je izgubio ugled među prijateljima i poznanicima, te poslovnim partnerima. Fokusirajući se samo na stresni događaj koji je predmet ovog spora, dalje je istakao isti vještak, i uzimajući u obzir sve relevantne pokazatelje za procjenu duševne boli (anamnestičke podatke, strukturu ličnosti, vrstu, dužinu i intenzitet stresora, procjenu psihičkih funkcija i psihičkih simptoma, mehanizme odbrane koje koristi u stresnoj situacijama, te važeće dijagnostičke kriterije) mišljenja je da je tužitelj trpio duševnu bol jakog intenziteta mjesec dana, srednje intenziteta 150 dana, i slabog intenziteta do trenutka ukidanja pritvora, s tim da opća životna sposobnost tužitelja nije trajno umanjena. U naknadnom izjašnjenju isti vještak je naveo da bez obzira na to što ne postoji medicinska dokumentacija za tužitelja, mogao je sačiniti nalaz i mišljenje na način kako je to pojasnio.

U završnom izlaganju, punomoćnik tužitelja je naveo da je postojanje psihičkih tegoba kod tužitelja potvrdio i vještak neuropsihijatar, te je po osnovu istog nesporno utvrđeno postojanje osnova. Pravo na slobodu, ugled i čast su osnovna prava su zagwarantirana međunarodnim konvencijama koje su usvojene kao standardi kroz odredbu člana II. tačka 2. Ustava Bosne i Hercegovine. U članu 5. stav 5. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, izričito se predviđa, da svako ko je žrtva hapšenja ili pritvaranja suprotno odredbama ovog člana ima izvršivo pravo na odštetu. Prema odredbi iz člana 436. stav 1. tačka a) ZKP-a BiH, tužitelju pripada pravo na naknadu nematerijalne štete, zbog duševnih bolova koje je trpio zbog neosnovanog lišavanja slobode i boravka u pritvoru 429 dana, kao i zbog neosnovanog terećenja za izvršenje krivičnog djela Organizovani kriminal u vezi sa međunarodnom trgovinom opojnim drogama, koje se smatra jednim od najtežih krivičnih djela za koje je članom 195. u vezi sa članom 250. KZ BiH propisana kazna zatvora od najmanje deset godina zatvora. Pokretanje i vođenje krivičnog postupka protiv tužitelja bilo je predmet velikog medijskog interesovanja, te su cjelokupan tok postupka pratili senzacionalistički natpisi u pisanim medijima, što je dokazano izvodima iz dnevnih listova koji su dostavljeni u spis kao dokazi. Takav medijski interes za pokretanje i vođenje predmetnog krivičnog postupka, je kod tužitelja je izazvalo poniženost, duševne bolove i strah zbog izazivanja negativnog raspoloženja prema njemu u široj javnosti, zbog njegove sigurnosti i sigurnosti njegove porodice.

U završnom izlaganju pomoćnik pravobranitelja je naveo da tužena smatra da tužitelj nije dokazao osnovanost i visinu potraživanja nematerijalne štete u ovom postupku. Iz nalaza i mišljenja vještaka, vidi se da neopravdano lišenje slobode na zdravlje tužitelja nije ostavilo dugotrajne i teške posljedice, jer da bi tužitelj mogao ostvariti naknadu nije dovoljna sama činjenica da je pritvoren, nego da je to na njega ostavilo trajne i teške posljedice, a posebno imajući u vidu činjenicu da tužitelj nakon izlaska iz pritvora, nije zatražio liječničku pomoć kod neuropsihijatra, odnosno nije imao potrebu za liječenjem. Tužitelj također, nije tržio da se odluka o ukidanju pritvora objavi u dnevnim glasilima, čime bi za sebe pribavio značajan oblik satisfakcije, što je propisano člankom 199. ZOO-a. Utvrđivanje naknade u visini od 30.050,00 KM, tužitelj potražuje po danu 70,00 KM, a ne 60,00 KM, kako je to naveo u postupku, što vodi ka tarifiranju naknade za nematerijalnu štetu, što je nespojivo sa načelom individualizacije naknade štete. Tužitelj potražuje zakonske zatezne kamate od dana podnošenja tužbe, s obzirom na to da se kamate za nematerijalnu štetu mogu potraživati od momenta utvrđivanja visine, a nikako od momenta podnošenja tužbe, jer u vrijeme podnošenja tužbe nije bila konkretizirana njezina visina. Prigovara nalazu i mišljenju vještaka jer je mišljenje izradio bez medicinske dokumentacije a na temelju intervjua, a imajući u vidu činjenicu da opća životna sposobnost tužitelja nije trajno umanjena. Predloženo je da Sud odbije tužbeni zahtjev tužitelja uz naknadu troškova postupka u ukupnom iznosu od 2.160,00 KM, i to za svaku poduzetu radnju u postupku iznos od po 720,00 KM, a koji se sastoje od sastava odgovora na tužbu, pristupa na pripremno ročište i na glavnu raspravu.

Nakon što je ocijenio sve izvedene dokaze pojedinačno i u njihovoj međusobnoj povezanosti u smislu odredbe člana 13. Zakona o parničnom postupku pred Sudom Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH, broj 36/04, 84/07 i 58/13), a imajući u

vidu navode tužbe i odgovora na tužbu, ovaj Sud je donio odluku kao u izreci iz sljedećih razloga:

Nije sporno da je Sud Bosne i Hercegovine, presudom broj: S 1 2 K 014984 14 Kžk od 11.12.2014. godine, na osnovu člana 284. tačka c) ZKP-a BiH, oslobodio tužitelja od optužbe da je počinio krivično djelo neovlašteni promet opojnim drogama iz člana 195. stav 1. KZ BiH, u vezi sa članom 26. KZ BiH, te na osnovu člana 283. tačka d) ZKP BiH, te odbilo optužbu da je tužitelj počinio krivično djelo sprečavanje službenog lica u vršenju službene radnje iz člana 241 a. KZ BiH, koje je tužitelju stavljeno na teret, i da je stoga tužitelj neosnovano proveo u pritvoru 429 dana, od 07.10.2013. do 11.12.2014.godine.

Nesporni su i navodi tužbe da se tužitelj obratio Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine, radi postizanja sporazuma o naknadi pretrpljene štete zbog neosnovanog pritvora, i da isto Ministarstvo taj zahtjev nije prihvatilo, pa je svojim aktom od 19.03.2015 godine, tužitelja uputilo da svoja prava ostvari podnošenjem tužbe putem nadležnog suda.

Pravni osnov tužbenog zahtjeva za naknadu štete proizlazi iz odredbe člana 436. stav 1. tačka a) Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, kojom je propisano da pravo na naknadu štete pripada osobi koja je bila u pritvoru, a protiv nje nije pokrenut krivični postupak ili je postupak obustavljen ili je pravomoćnom presudom oslobođena od optužbe ili je optužba odbijena. Dakle, osnovanost lišenja slobode, odnosno pritvora se cijeni prema ishodu krivičnog postupka. Stoga lica neosnovano lišena slobode imaju pravo na naknadu štete.

Članom 200. Zakona o obligacionim odnosima (Sl. list, SR BiH br 2/92,13/93 i 13/94 i Sl. novine F BiH, broj 23/03), propisani su vidovi nematerijalne štete, te je navedeno da za pretrpljene fizičke bolove, za pretrpljene duševne bolove zbog umanjenja životne aktivnosti, naruženosti, povrede ugleda, časti, slobode ili prava ličnosti, smrti bliskog lica, kao i za strah, sud će, ako nađe da okolnosti slučaja, a naročito jačina bolova i straha i njihovo trajanje to opravdava, dosuditi pravičnu novčanu naknadu, nezavisno od naknade materijalne štete, kao i u njenom odsustvu.

Duševni bolovi zbog neosnovanog lišenja slobode predstavljaju jedinstven vid nematerijalne štete koji obuhvata sve štetne posljedice, (sve negativne emocije, psihičke poremećaje ili neke simptome psihičkih poremećaja), koje su mogle nastupiti kod oštećene osobe. Zbog boravka u pritvoru i to uvjeta boravka u pritvoru, povrede ugleda i časti, te zabrinutosti za svoju egzistenciju, tužitelj je osjećao psihičke tegobe u vidu nesanice, sniženog raspoloženja, straha, ljutnje, nelagode, napetosti, osjećaj poniženosti i bespomoćnosti, zabrinutosti zbog gubitka posla, a sve u okviru reakcije prilagođavanja na naglo nastale životne promjene. Ujedno je reducirao socijalne kontakte, izgubio je ugled među prijateljima i poznanicima, te poslovnim partnerima. Zbog navedenog, tužitelj je trpio duševnu bol jakog intenziteta mjesec dana, srednjeg intenziteta 150 dana, i slabog intenziteta do trenutka ukidanja pritvora, do dana 11.12.2014.godine. Navedena utvrđenja proizlaze iz nalaza i mišljena angažiranog vještaka. Imajući u vidu navedena utvrđenja, Sud je tužitelju dosudio jedinstven iznos naknade od 25.000,00 KM, pri čijem je odmjeravanju uzeo u obzir i sve druge okolnosti slučaja koje su se mogle cijeliti u ovome postupku, a

koje su utjecale na prirodu, težinu i trajanje duševnih patnji kod tužitelja. Pri tome se imala u vidu težina i priroda krivičnog djela (krivično djelo neovlašten promet opojnim drogama iz člana 195. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZ BiH i krivično djelo napad na službenu osobu iz člana 241b. stav 1. KZ BiH. Cijenila se i činjenice da je tužitelj bio lišen slobode u trajanju od 429 dana, te da je isti događaj bio medijski popraćen u Bosni i Hercegovini.

Imale su se u vidu i godine života tužitelja (mlađa dob, rođen 1989.godine) i njegov porodičan status, neoženjen. Sud je cijenio i da su tekstovi o istome događaju, nisu bili objavljeni u domicilnoj državi tužitelja, u Republici Sloveniji, kao i činjenicu da su psihičke tegobe kod tužitelja prestale s danom ukidanja pritvora. Navedene okolnosti su bile razlogom odbijanja tužbenog zahtjeva preko dosuđenog iznosa, za iznos od 5.050,00 KM.

Sud je prihvatio nalaz i mišljenje vještaka, za razliku od tužene, prihvaćajući da je isti vještak na temelju opisanih metoda, kroz intervju s tužiteljem, mogao dati stručan i objektivan nalaz i mišljenje.

Sud je obavezao tuženu na isplatu zakonskih zatezних kamata na dosuđeni iznos primjenom odredbe člana 277. Zakona o obligacionim odnosima i člana 2. stav 1. Zakona o visini stope zakonske kamate, obavezujući tuženu da na dosuđeni iznos isplati tužitelju kamate koje počinju teći od dana podnošenja tužbe, od 16.06.2015. godine, od kada se tužena nalazi u docnji, što je i u skladu s praksom ovoga Suda.

Odluka o troškovima postupka zasniva se na odredbi člana 323. stav 2. i člana 332. Zakona o parničnom postupku pred Sudom BiH. Troškovi tužitelja se sastoje od troškova sastava tužbe u iznosu od 831,00 KM, troškova prisustva na pripremnom ročištu od 17.09.2015. godine u iznosu od 826,00 KM i na glavnoj raspravi od 02.12.2014. godine u iznosu od 826,00 KM, što uz PDV u iznosu 422,00 KM i troškove medicinskog vještačenja u iznosu od 300,00 KM, čini ukupan iznos od 3.205,00 KM. Troškovi tužene se sastoje od troškova sastava odgovora na tužbu, troškova prisustva na pripremnom ročištu i na glavnoj raspravi u iznosima od po 720,00 KM, što čini ukupan iznos od 2.160,00 KM. Razmjeran odnos uspjeha stranaka je 83%:17%, u korist tužitelja, pa bi pripadajući odnos troškova bio: za tužitelja iznos od 2.660,00 KM i za tuženu 367,00 KM, pa nakon prijeboga troškova preostaje iznos od 2.293,00 KM. Navedeni troškovi tužitelja i tužene pripadaju na osnovu odredaba člana 12. i 13. stav 1. tačka a), b) i c) i 29. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata Federacije Bosne i Hercegovine, koja se primjenjuje pred Sudom BiH, po Odluci Predsjednika Suda broj: Su-69/04 od 22.07.2004.godine.

SUDAC
Nada Papo

Pouka o pravnom lijeku: Protiv ove presude nezadovoljna stranka ima pravo žalbe u roku od 30 dana od dana prijema iste. Žalba se podnosi Apelacionom odjelu Suda BiH, putem Odjela koje je odlučivalo u prvom stepenu, u dovoljnom broju primjeraka za Sud i suprotnu stranu.